

PROTOKOL O HODNOCENÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE posudek oponenta

Práci předložil(a) student(ka): Barbora Karafiátová

Název práce: Význam peněz pro mladou generaci

Oponoval (u externích oponentů uveďte též adresu a funkci ve firmě):

Mgr. Lukáš Hanus

1. CÍL PRÁCE (uveďte, do jaké míry byl naplněn):

Deklarovaným cílem práce „je poukázat na některá specifika postojů současných vysokoškolských studentů k penězům a popsat, v jakých kontextech a jakých situacích se projevuje instrumentální a symbolický rozměr peněz“ (str. 3). Naplnění cílů práce velmi úzce souvisí s vymezením cílové skupiny a metodologií práce. Autorka se snaží postihnout pouze některá specifika postojů sledované skupiny, přičemž si cílovou skupinu vymezuje velmi vágně jako de facto kulturní mainstream současné dospívající generace. Co jsou klíčové hodnoty této velmi neohraničené skupiny poté mnohokrát repetitivně uvádí v mnoha částech práce, chybí ovšem přesnější ohraničení skupiny, které by ji odlišilo od jiných kulturních, subkulturních a dalších skupin. Vymezení působí značně generalizujícím dojmem, a když k němu připočteme velmi úzký výzkumný vzorek respondentů, tak se nelze zbavit dojmu, že jádrem analýzy je ověření předem stanovených hypotetických předpokladů, než induktivní kvalitativní analýza. A to i přes to, že autorka uvádí opak. Celá analytická část poté působí poměrně násilným dojmem a více méně opakuje teoretická východiska doplněná několika příklady z diplomového výzkumu. Cílová skupina je vymezena velmi široce, a tak si čtenář stále musí klást otázku, k jaké části dnešní dospívající generace autorka zjištění vztahuje. Symbolický i instrumentální rozměr užívání peněz je v práci doložen brilantně, nicméně bez nějaké problematizace tématiky, a se stálou tendencí potvrzovat své výchozí pozice. Práce i přes zvolenou metodu polostrukturovaných rozhovorů naplňuje svůj kvalitativní rozměr spíše v rovině zvolené metodologie. Analyticky má tendenci v postupných krocích potvrzovat teoretické předpoklady a nedává prostor pro další invenční interpretace vyplývající např. z výzkumu samotného. Práce i přes svou sevřenost a kvalitní literární přednes působí jako rozšířenější seminární práce bez ambice ponořit se do tématiky hlouběji. Z práce je znát, že autorka nevyzvala sama sebe k hlubšímu zamyšlení. Z práce je znatelná především ambice kvalitně pracovat s použitou literaturou. Předsevzaté cíle tedy víceméně naplněny byly, ale při zvážení metodologie výzkumu, je nutné říci, že značně nepřesvědčivě

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

Nejkvalitnější částí práce je úvodní rešeršní teoretický základ, která dává čtenáři v mnoha ohledech dobrý vhled do přístupů různých ekonomických suboborů antropologie, ekonomie, psychologie atd. Autorka si dokonce dala práci a studovala i klasické učebnice mikro- a makroekonomie, aby se zorientovala v tématu. Použité antropologické teorie jsou dobře vysvětlené a je znát, že se autorka dobře orientuje v symbolických konstrukcích významů peněz. Bolavým místem deklarované antropologické práce je ovšem volba cílové sledované skupiny, jejíž hodnoty a přístup k penězům, které si autorka vybrala pro analýzu. V práci není pregnantně uvedeno, že se jedná o celou masu současných mladých lidí v tzv. generaci Y. Paušalizace hodnot je zde proto maximální a mnoha ohledech si čtenář musí klást otázku, zda toho zobecnění není na sociálně antropologickou analýzu příliš. Práce nenechává nahlédnout do parciálních přístupů lidí z cílové skupiny k tématice peněz. Rozpor zobecnění a šíře sebraných dat působí velmi výrazně, a z mého hlediska je práce bližší optice makrosociologie. Autorka se často odvolává na teorie post-socialismu, její aplikace je v práci spíše metaforická a nepřesvědčivá (str. 25). Dojem se ještě umocňuje metodická část, kdy si studentka zvolila vzorek pouze 9 lidí, kdy průměrné trvání rozhovoru čítalo pouze 30 minut. Diplomová práce nemusí obsahovat terénní výzkum, ale pokud se k němu autor rozhodne, mělo by mít jistou

vypovídající hodnotu. Vzhledem k tomu, že je autorka jistým insiderem v prostředí vysokoškolských studentů, tak vyznívá vzorek nedůvěryhodným dojmem. Kladně lze hodnotit použití kódovacího softwaru Maxqda, ale stejně jako u širší vzorku působí spíše nadbytečným dojmem, dojmem seminárního cvičení. Velmi slabé je vymezení cílové skupiny analýzy tzv. generace Y. Autorka se odvolává na dvě spíše marginální práce (Dalíková, Pyšňáková), což vzhledem k množství pojednání v mnoha jiných pracích překvapí. Vymezení je nepřesvědčivé a v mnoha momentech je v rozporu s vymezeními u jiných autorů. Při výběru výzkumného vzorku pak autorka nepoužije své předchozí vymezení této generace a přeskočí celou dekádu, když začne s respondenty narozenými nejdříve v roce 1989 (str. 33).

Analytická část je poměrně rozsáhlá. Autorka nepřiložila soupis kladených otázek, což je velká škoda, jelikož absentuje také reflexe postupu výzkumu a pozicionality výzkumníka. U některých odpovědí (citace jsou hojně používány) nutně se vkrádá dotaz po návodnosti kladených otázek. Jak již bylo zmíněno výše, práce v analytické části hodně opakuje teze z teoretické části. Text dává tušit, že autorka si spíše ověřovala svoje hypotézy, než že by měl výzkum nějakou samostojnou hodnotu vypovídající o kategorizacích peněz u respondentů. Práce tak působí jako předem nalinkovaná a výpovědi respondentů jen jako příkladný materiál potvrzující autorčiny předpoklady.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):

Pravopis je v pořádku, citační úzus je dodržen, citováno je vhodně a četně. Aparát zvolené literatury je široký a vzhledem ke zvolenému tématu velmi kvalitní. Autorka se nevyhnula klíčovými pracím ekonomické antropologie a vydala se i cestou studia odborných ekonomických textů. Citelně chybí soupis otázek kladených v rámci rozhovorů. Přílohy jsou spíše nedostatečné a nijak obsahově nedoplňují text. Tabulky se vyskytují a jsou připraveny vhodně.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

Z celkového hlediska se autorce nepodařilo spojit semiotickou perspektivu užívání peněz s antropologickou optikou. Cílová skupina i cíle jsou nastaveny velmi široce. Generalizace je na hraně smysluplnosti, kdy v mnohém pomíjí nehomogenní charakter společnosti. O parciálních přístupech k významu peněz se tak v analytické části nic nedozvíme. Silnou stránkou je práce s literaturou a srozumitelné vysvětlení jejich základních tezí. Úvodní rešeršní a teoretická část je nekvalitnější částí práce. Slabinou je absence interpretace specifik současné mladé generace a absence problematizace tématu. Práce je celkově dobře čitelná. Její závěry jsou ovšem nepřesvědčivé, stejně jako její analytická a metodologická část.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

Proč jste si vymezila cílovou skupinu tak široce? Dovedla byste vysvětlit, pro jaké části naší společnosti vaše analýza nemusí platit a proč?

V práci nepracujete s reflexí svojí vlastní terénní práce. Jsou v terénní části některé momenty, které by z vašeho sebekritického hlediska mohly ovlivnit výpovědi respondentů, a proč?

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě):

Dobře – velmi dobře, dle odpovědí na výše uvedené otázky.

Datum: 27. 5. 2014

Podpis:

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
katedra antropologie

